

**PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA NR 1
IM. STEFANA ŻEROMSKIEGO
W PIONKACH**

RAPORT Z EWALUACJI WEWNĘTRZNEJ

WYMAGANIE 6:

**Szkoła wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich
indywidualnej sytuacji.**

Opracował zespół w składzie:

Sylwia Janicka - Dołęga
Hanna Krawiec
Barbara Maciąg
Anna Kostrzewa
Monika Płachta - Ruba
Magdalena Sekuła

rok szkolny 2016 / 2017

I Cele ewaluacji:

Zebranie informacji nt. działań szkoły służących rozwojowi uczniów i motywowaniu z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.

II Przedmiot ewaluacji:

Szkoła stwarza warunki do prawidłowego rozwoju uczniów z uwzględnieniem ich indywidualnych sytuacji i potrzeb.

III Pytania kluczowe:

1. W jaki sposób nauczyciele rozpoznają potrzeby rozwojowe uczniów?
2. W jaki sposób nauczyciele indywidualizują procesy edukacyjne i motywują uczniów do pracy?
3. Czy organizowane zajęcia służące rozwojowi uczniów są odpowiednie do rozpoznanych potrzeb każdego ucznia?
4. Jakie formy pomocy organizuje szkoła dla uczniów z trudnościami w nauce i uczniów zdolnych?
5. Czy w opinii rodziców i uczniów uczniowie otrzymują wsparcie odpowiadające ich potrzebom?
6. W jaki sposób szkoła współpracuje z PP-P i innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom, zgodnie z ich potrzebami i sytuacją społeczną?
7. Jakie działania antydyskryminacyjne realizowane są w szkole?

IV Kryteria ewaluacji:

1. Nauczyciele rozpoznają potrzeby uczniów.
2. Nauczyciele uwzględniają zróżnicowane potrzeby uczniów.
3. Szkoła stwarza warunki do prawidłowego rozwoju uczniów z uwzględnieniem ich indywidualnych sytuacji.
4. Szkoła organizuje pomoc dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE).

V Metody badawcze:

1. Badanie ankietowe nauczycieli, pedagoga szkolnego, uczniów i rodziców.
2. Wywiad z dyrektorem szkoły.

VI Charakterystyka grupy badawczej

Badaniem objęto:

- 201 uczniów z klas III – VI
- 159 rodziców z klas II - VI
- 34 nauczycieli

VII ZBIORCZE ZESTAWIENIE ANKIET

1. OPRACOWANIE ZBIORCZE WYNIKÓW ANKIETY PRZEPROWADZONEJ WŚRÓD UCZNIÓW

W ankiecie uczestniczyło 201 uczniów z klas III - VI. Analiza przeprowadzonych ankiet pozwoliła nam uzyskać informacje n/t wspomagania przez szkołę rozwoju uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.

ANKIETA DLA UCZNIÓW

1. Czy nauczyciele rozmawiają z Tobą o Twoich potrzebach i możliwościach?

- a) tak – **161 (80%)**
- b) nie – **40 (20%)**

2. Czy na lekcjach nauczyciele traktują Cię indywidualnie?

- a) tak – **56 (28%)**
- b) raczej tak – **84 (42%)**
- c) raczej nie – **34 (17%)**
- d) nie – **28 (14%)**

3. Jeśli TAK, to w jaki sposób? (można wybrać kilka odpowiedzi)

- a) dostaję zróżnicowane zadania, karty pracy – **68 (34%)**
- b) dostaję zróżnicowane zadania domowe – **31 (15%)**
- c) mam więcej czasu na wykonanie zadań / kartkówek / sprawdzianów – **61 (30%)**
- d) uczestniczę w dodatkowych zajęciach służących mi pomocą **76 (38%)**
- e) dostaję dodatkowe zadania dla chętnych – **70 (35%)**
- f) dostaję dodatkowe zadania dla uczniów zdolnych - **39 (19%)**
- g) otrzymuję pomoc w odrabianiu lekcji – **66 (33%)**
- h) pracuję indywidualnie z nauczycielem lub w grupie uczniów zdolnych – **55 (27%)**

4. W jaki sposób nauczyciele zachęcają Cię do nauki i pracy na lekcji / w domu? (można wybrać kilka odpowiedzi)

- a) poprzez miłą atmosferę na lekcjach – **124 (62%)**
- b) prowadzą ciekawe zajęcia (np. metodą projektu) – **110 (55%)**
- c) organizują wycieczki – **141 (70%)**
- d) stosują metody aktywizujące (pobudzające aktywność uczniów) – **92 (46%)**
- e) przygotowują dodatkowe karty pracy dla uczniów chętnych – **106 (53%)**
- f) dostosowują karty pracy / sprawdziany do uczniów z dysfunkcjami – **66 (33%)**
- g) dają szansę poprawy oceny np. ze sprawdzianu – **159 (79%)**
- h) stosują pochwały i zachęcają do pracy – **144 (72%)**
- i) stosują nagrody (np. naklejki / plusy / pieczątki, itd.) – **99 (49%)**
- j) korzystają z multimediów – **104 (52%)**
- k) organizują pomoc koleżeńską – **106 (53%)**
- l) przygotowują lub organizują konkursy / zawody zapewniając osiągnięcie sukcesu – **103 (51%)**
- m) inaczej (jak?):

- nie krzyczą na dzieci – 10 (5%)
 - nie biją dzieci – 1 (0,5%)
 - stosują pracę w grupach - 1 (0,5%)
5. Czy uczestniczysz w szkole w zajęciach pozalekcyjnych, które pomagają Ci pokonywać trudności w nauce?
- a) tak – 69 (34%)
b) nie – 134 (66%)
6. Jeśli TAK to w jakich?
- a) zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze (ZDW) – 38 (19%)
z jakiego / jakich przedmiotu / ów?:
- edukacja wczesnoszkolna
 - matematyka – 4 (2%)
 - j. polski – 10 (5%)
 - j.angielski – 10 (5%)
 - muzyka
 - informatyka
- b) zajęcia korekcyjno – kompensacyjne (ZKK) – 25 (12%)
c) zajęcia z logopedą – 16 (8%)
d) zajęcia rewalidacyjne – 4 (2%)
e) zajęcia z pedagogiem – 4 (2%)
f) gimnastyka korekcyjna – 3 (1%)
g) zajęcia indywidualne - 4 (2%)
h) inne (jakie?) :
- j.angielski – 3 (1%)
 - plastyka – 2 (1%)
 - tańce – 1 (1%)
 - j.polski – 2 (1%)
 - koło matematyczne – 1 (1%)
7. Z jakich jeszcze innych form pomocy w szkole korzystasz, gdy napotkasz na trudności w nauce?
- a) pomoc koleżeńska – 134 (67%)
b) dodatkowa pomoc nauczyciela – 118 (59%)
c) praca w odpowiednio dobranych grupach - 87 (43%)
d) łatwiejsze wersje ćwiczeń do pracy na lekcjach – 44 (22%)
8. Czy uczestniczysz w szkole w zajęciach rozwijających Twoje uzdolnienia i zainteresowania?
- a) tak – 121 (60%)
b) nie – 80 (40%)
9. Jeśli TAK to w jakich?
- a) zajęcia sportowe SKS – 33 (16%)
b) zajęcia przygotowujące do konkursów przedmiotowych - 7 (3%)
c) szkolne koła przedmiotowe (polonistyczne, matematyczne, językowe, przyrodnicze, historyczne, informatyczne) – 26 (13%)

- d) zajęcia artystyczne (plastyczne, muzyczne, recytatorskie, teatralne) – **36 (18%)**
- e) szkółka wędkarska – **14 (7%)**
- f) zespół wokalny – muzyczny – **1 (1%)**
- g) zespół taneczny - **11 (5%)**
- h) inne (jakie?) :
 - koło gier planszowych – **11 (5%)**
 - projekt „Zdrowa, bezpieczna i ekologiczna szkoła” – **23 (11%)**
 - piłka nożna
 - j.angielski

10. Czy ilość zajęć pozalekcyjnych jest wystarczająca? (6 osób - 3% nie udzieliło odpowiedzi)

- a) tak – **150 (75%)**
- b) nie – **45 (22%)**

11. Jeśli NIE, to o jakie zajęcia należy wzbogacić ofertę szkoły?

- piłka nożna – **12 (6%)**
- szkółka wędkarska dla klas III – **4 (2%)**
- pieczenie - **1**
- karate - **1**
- SKS hokej / siatkówka / piłka ręczna / koszykówka
- gimnastyka artystyczna – **2 (1%)**
- balet / zajęcia taneczne - **2**
- zajęcia muzyczne / zajęcia artystyczne - **2**
- kółko szachowe - **1**
- j. francuski - **1**
- zajęcia fotograficzne - **1**
- zajęcia informatyczne - **1**
- zajęcia matematyczne - **1**
- kółko z j. polskiego - **1**
- wychodzenie do lasu / spacer - **1**

12. Czy nauczyciele pomagają Ci w pokonywaniu trudności w nauce?

- a) tak – **97 (48%)**
- b) raczej tak – **81 (40%)**
- c) raczej nie – **15 (7%)**
- d) nie – **6 (3%)**

13. Czy nauczyciele pomagają Ci w rozwijaniu uzdolnień i zainteresowań?

- a) tak – **98 (49%)**
- b) raczej tak – **59 (29%)**
- c) raczej nie – **27 (13%)**
- d) nie – **16 (8%)**

14. Czy wychowawca i inni nauczyciele służą Ci radą i wsparciem w sytuacjach trudnych? (np. konflikt z rówieśnikami, zła ocena, problemy rodzinne, itp.) (11 osób – 5% nie udzieliło odpowiedzi)

- a) tak – **94 (47%)**

- b) raczej tak – **40 (20%)**
- c) raczej nie – **11 (5%)**
- d) nie – **11 (5%)**
- e) nie ma takiej potrzeby – **34 (17%)**

15. Czy uważasz, że w naszej szkole uczniowie są dyskryminowani?

np. ze względu na:

- **wygląd zewnętrzny / ubiór,**
- **słabsze / większe uzdolnienia / zdolności,**
- **niepełnosprawność / zaburzenia rozwojowe,**
- **wyznanie religijne,**
- **cechy osobowościowe**

- a) tak – **41 (20%)**
 - b) raczej tak – **28 (14%)**
 - c) raczej nie – **32 (16%)**
 - d) nie – **97 (48%)**
- (3 osoby – 2% nie udzieliły odpowiedzi)**

16. W jakich działaniach antydyskryminacyjnych w szkole uczestniczyłeś / aś?

- a) spotkania z policją – **164 (82%)**
- b) pogadanki na lekcjach dotyczące dyskryminacji – **128 (64%)**
- c) lekcje wychowawcze poświęcone dyskryminacji – **82 (41%)**
- d) przedstawienia profilaktyczne (np. „Bądź kumplem, nie dokuczaj”) – **173 (86)**
- e) projekty – **63 (31%)**
- f) zajęcia z pedagogiem szkolnym dotyczące dyskryminacji – **32 (16%)**
- g) zajęcia integracyjne – **10 (5%)**
- h) indywidualne rozmowy z wychowawcą / pedagogiem lub dyrekcją – **75 (37%)**
- i) innych (jakich?) – **0 (0%)**

17. Czy Ty czuleś się dyskryminowany? (przykłady jak w pkt. 15) (2 osoby – 1% nie udzieliły odpowiedzi)

- a) tak, bardzo często – **4 (2%)**
- b) tak, często – **7 (3%)**
- c) tak, czasami – **36 (18%)**
- d) nie – **152 (76%)**

18. Jeśli TAK, to czy szkoła przeciwdziałała tej dyskryminacji?

- a) tak – **48 (24%)**
- b) raczej tak – **29 (14%)**
- c) raczej nie – **15 (7%)**
- d) nie – **13 (6%)**

W jaki sposób?

- a) wychowawca przeprowadził rozmowę ze mną i osobą, która mi dokucza – **64 (32%)**
- b) pani pedagog rozmawiała ze mną na temat zaistniałej sytuacji – **12 (6%)**
- c) pan dyrektor lub pani dyrektor przeprowadzili rozmowę ze mną – **11 (5%)**
- d) moi rodzice uczestniczyli w rozmowie z nauczycielem, wychowawcą, pedagogiem lub dyrekcją – **14 (7%)**

- e) wychowawca przeprowadził pogadankę w klasie na temat dyskryminacji – **68 (34%) (na temat innych, nie dotyczyła mojego problemu)**

Z ankiety przeprowadzonej wśród uczniów wynika, że nauczyciele rozmawiają z uczniami o ich potrzebach i możliwościach. Większość badanych uważa, że jest traktowana indywidualnie na zajęciach szkolnych m.in. poprzez uczestnictwo w dodatkowych zajęciach służących pomocą, poprzez dodatkowe zadania dla chętnych, zróżnicowane ćwiczenia i karty pracy. Uczniowie czują się zmotywowani do pracy na lekcjach i w domu gdy nauczyciele dają im szansę poprawy oceny np. ze sprawdzianu, gdy stosują pochwały i zachęcają do pracy, gdy na lekcjach jest miła atmosfera oraz gdy organizują wycieczki. Większość dzieci nie korzysta ze szkolnych zajęć w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej. 34% badanych uczestniczy w szkole w zajęciach pozalekcyjnych, które pomagają pokonywać trudności w nauce. 67% ankietowanych uważa, że może liczyć na pomoc koleżeńską oraz 59% korzysta z dodatkowej pomocy nauczyciela gdy napotka na trudności w nauce. Ponad połowa uczniów uczęszcza na zajęcia rozwijające uzdolnienia i zainteresowania (SKS, zajęcia artystyczne, szkolne koła przedmiotowe) i 75% badanych sądzi, że ich ilość jest wystarczająca. Większość dzieci uważa, że nauczyciele pomagają im w pokonywaniu trudności w nauce oraz w rozwijaniu uzdolnień i zainteresowań, jak również służą radą i wsparciem w sytuacjach trudnych, takich jak: konflikt z rówieśnikami, zła ocena czy problemy rodzinne. Ponad połowa badanych stwierdziła, że w naszej szkole uczniowie nie są dyskryminowani i 76% dzieci nie czuła się dyskryminowana. Uczniowie uczestniczyli w wielu działaniach antidyskryminacyjnych na terenie naszej szkoły, m.in. w przedstawieniu profilaktycznym „Bądź kumplem, nie dokuczaj”, w spotkaniach z policją oraz w pogadankach dotyczących dyskryminacji. Jednakże 23% dzieci czuło się dyskryminowane ale szkoła przeciwdziałała tej dyskryminacji poprzez pogadanki na w/w temat oraz rozmowy obu stron z wychowawcą.

2. OPRACOWANIE ZBIORCZE WYNIKÓW ANKIETY PRZEPROWADZONEJ WŚRÓD NAUCZYCIELI

W ankiecie uczestniczyło 34 nauczycieli. Analiza przeprowadzonych ankiet pozwoliła nam uzyskać informacje n/t wspomagania przez szkołę rozwoju uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.

ANKIETA DLA NAUCZYCIELI

1. Czy diagnozuje Pani / Pan możliwości edukacyjne swoich uczniów?

- a) tak – **28 (82%)**
- b) raczej tak - **5 (15%)**
- c) raczej nie – **0 (0%)**
- d) nie – **1 (3%)**

2. Jeśli tak, to jakie działania w celu zdiagnozowania możliwości edukacyjnych uczniów podejmuje Pan/ Pani najczęściej?

- a) ocena gotowości szkolnej – **11 (32%)**
- b) diagnoza wstępna klas I – **11 (32%)**
- c) obserwacja uczniów – **31 (91%)**
- d) rozmowa z innymi nauczycielami / pedagogiem – **29 (85%)**
- e) rozmowy z rodzicami – **29 (85%)**
- f) rozmowa indywidualna z uczniem – **25 (73%)**
- g) karty informacyjne o dziecku – **11 (32%)**
- h) analiza osiągnięć – **19 (56%)**
- i) testy diagnozujące – **18 (53%)**
- j) orzeczenia i opinie PPP – **26 (76%)**
- k) spotkania zespołów oddziałowych – **10 (29%)**
- l) bieżące ocenianie (np. sprawdziany, testy) – **28 (82%)**
- m) analiza konkursów – **13 (38%)**
- n) inne (jakie?) – **0 (0%)**

3. W jaki sposób indywidualizuje Pani / Pan procesy edukacyjne?

- a) odpowiedni dobór ćwiczeń, zadań dostosowanych do możliwości uczniów – **34 (100%)**
- b) odpowiedni dobór metod i środków dydaktycznych – **28 (82%)**
- c) zróżnicowane zadania, karty pracy – **21 (62%)**
- d) zróżnicowane zadania domowe – **20 (59%)**
- e) dostosowanie tempa pracy – **29 (85%)**
- f) stopniowanie trudności – **26 (76%)**
- g) prace dodatkowe o różnym stopniu trudności – **17 (50%)**
- h) dodatkowe zajęcia z uczniami mającymi trudności w uczeniu się – **24 (71%)**
- i) dodatkowe zadania dla chętnych – **24 (71%)**
- j) dodatkowe zadania dla ucznia zdolnego – **21 (62%)**
- k) praca z wykorzystaniem programów komputerowych – **11 (32%)**
- l) pomoc w odrabianiu lekcji – **8 (23%)**
- m) praca indywidualna lub grupowa z uczniem zdolnym – **19 (56%)**
- n) inaczej (jak?) – **0 (0%)**

4. W jaki sposób motywuje Pani / Pan swoich uczniów do pracy?

- a) poprzez miłą atmosferę na lekcjach – **30 (88%)**
- b) prowadzę ciekawe zajęcia (np. metodą projektu) – **21 (62%)**
- c) organizuję wycieczki turystyczno – krajoznawcze, edukacyjne, rozwijające wiedzę o kulturze i sztuce (koncerty, kino, teatr, muzeum) i inne – **22 (65%)**
- d) stosuję metody aktywizujące – **32 (94%)**
- e) przygotowuję dodatkowe karty pracy dla uczniów chętnych – **22 (65%)**
- f) dostosowuję karty pracy / sprawdziany dla uczniów z dysfunkcjami – **23 (68%)**
- g) daję szansę poprawy oceny, np. ze sprawdzianu – **26 (76%)**
- h) stosuję pochwały i zachęcam do pracy – **33 (97%)**
- i) stosuję nagrody (np. naklejki / plusy / pieczątki, itd.) – **20 (59%)**
- j) korzystam z multimediów – **18 (53%)**
- k) organizuję pomoc koleżeńską – **12 (35%)**

- l) przygotowuję lub organizuję konkursy / zawody zapewniając osiągnięcie sukcesu – **21 (62%)**
- m) stosuję elementy oceniania kształtującego – **15 (44%)**
- n) inaczej (jak?) – **0 (0%)**

5. Czy prowadzi Pani / Pan zajęcia dla uczniów z trudnościami w nauce?

- a) tak – **29 (85%)**
- b) nie – **5 (15%)**

6. Jeśli TAK, to jakie?

- zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze – **16 (47%)**
- zajęcia korekcyjno – kompensacyjne – **7 (21%)**
- zajęcia rewalidacyjne – **3 (9%)**
- indywidualna praca z dzieckiem – **2 (6%)**
- gimnastyka korekcyjna – **2 (6%)**
- SKS
- zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze z matematyki – **2 (6%)**
- zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze z j. polskiego – **2 (6%)**
- zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze z j. angielskiego dla kl. IIIC
- zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze z j.angielskiego dla kl. III
- zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze z j. angielskiego
- zajęcia wyrównawcze – nauka czytania metodą 18 struktór

7. Jakie jeszcze inne formy pomocy w szkole organizuje Pani / Pana dla uczniów, którzy napotkają na trudności w nauce?

- a) pomoc koleżeńska – **13 (38%)**
- b) moja pomoc – **27 (79%)**
- c) praca na lekcjach w odpowiednio dobranych grupach – **22 (65%)**
- d) łatwiejsze wersje ćwiczeń do pracy na lekcjach – **27 (79%)**
- e) inne (jakie?) – **0%**

8. Czy prowadzi Pani / Pan zajęcia dla uczniów zdolnych?

- a) tak – **21 (62%)**
 - b) nie – **11 (32%)**
- 2 osoby nic nie zaznaczyły**

9. Jeśli TAK, to jakie?

- zajęcia plastyczne – **4 (12%)**
- zajęcia artystyczne – **2 (6%)**
- koło teatralne – **2 (6%)**
- koło plastyczno - teatralne
- zajęcia teatralno – recytatorskie
- zajęcia artystyczno – wokalne
- zajęcia plastyczno – przyrodnicze
- zajęcia taneczne
- gry i zabawy językowe (j. ang.) dla uczniów kl IIa

- tradycje, zwyczaje i kultura Wielkiej Brytanii – koło j. ang. dla Vb
- koło zainteresowań (j. ang.)
- SKS kl. V - VI
- SKS kl. III - V
- SKS
- SKS piłka siatkowa
- SKS piłka koszykowa
- zajęcia matematyczne
- koło matematyczne – kl. V
- koło matematyczne – kl. IV
- koło matematyczne
- zajęcia matematyczne przygotowujące do konkursu „Kangurek”
- koło polonistyczne
- koło polonistyczne – kultura żywego słowa
- zajęcia rozwijające zdolności naukowo – przyrodnicze
- koło zainteresowań
- koło techniczno - informatyczne

10. Jakie inne formy pracy organizuje Pani / Pana dla uczniów w celu rozwijania ich zainteresowań?

- a) wycieczki turystyczno – krajoznawcze – 22 (65%)
- b) wycieczki edukacyjne – 19 (56%)
- c) wycieczki rozwijające wiedzę o kulturze i sztuce (koncerty, kino, teatr, muzeum) – 22 (65%)
- d) warsztaty – 16 (47%)
- e) dodatkowe programy i projekty – 15 (44%)
- f) dodatkowe karty pracy – 24 (71%)
- g) zróżnicowane ćwiczenia na lekcjach – 25 (73%)
- h) inne (jakie?) – obozy sportowe – 1 (3%)

11. Czy uczniowie chętnie korzystają z zaproponowanych przez Panią / Pana zajęć dodatkowych?

- a) tak – 27 (79%)
- b) raczej tak – 6 (18%)
- c) raczej nie – 0 (0%)
- d) nie – 1 (3%)

12. Czy tworząc program zajęć dodatkowych dla uczniów zdolnych uwzględnił/a Pani/Pan potrzeby i możliwości rozwojowe uczniów?

- a) tak - 19 (56%)
- b) raczej tak – 1 (3%)
- c) raczej nie – 0 (0%)
- d) nie – 0 (0%)

14 (41%) nauczycieli nic nie zaznaczyło, ponieważ nie prowadzą dodatkowych zajęć dla uczniów zdolnych – nie dotyczy ich to pytanie

13. Czy tworząc program zajęć dodatkowych dla uczniów z trudnościami w nauce uwzględnił/a Pani/Pan potrzeby i możliwości rozwojowe uczniów, w tym zalecenia zawarte w opiniach / orzeczeniach?

- a) tak – 26 (76%)
- b) raczej tak – 2 (6%)
- c) raczej nie – 0 (0%)
- d) nie – 0 (0%)

6 (18%) nauczycieli nic nie zaznaczyło, ponieważ nie prowadzą dodatkowych zajęć dla uczniów z trudnościami w nauce – nie dotyczy ich to pytanie

14. Z kim Pani / Pan współpracuje w celu zapewnienia pomocy uczniom zgodnie z ich potrzebami i sytuacją społeczną?

- pedagog szkolny – 26 (76%)
- inni nauczyciele – 12 (35%)
- rodzice – 12 (35%)
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna – 11 (32%)
- wychowawcy – 8 (23%)
- pielęgniarka – 2 (6%)
- nauczyciele prowadzący zajęcia dodatkowe – 2 (6%)
- MOPS
- doradca metodyczne
- logopeda
- zespół samokształceniowy
- inni poloniści

15. Czy realizowała Pani / Pan działania antydyskryminacyjne?

- a) tak – 32 (94%)
- b) nie – 2 (6%)

16. Jeśli TAK, to jakie?

- a) spotkania z policją – 15 (44%)
- b) pogadanki na lekcjach dotyczące dyskryminacji – 27 (79%)
- c) lekcje wychowawcze poświęcone dyskryminacji – 11 (32%)
- d) przedstawienia profilaktyczne – 16 (47%)
- e) projekty – 8 (23%)
- f) zajęcia z pedagogiem szkolnym dotyczące dyskryminacji – 8 (23%)
- g) zajęcia integracyjne – 16 (47%)
- h) indywidualne rozmowy z uczniami – 28 (82%)
- i) inne (jakie?) – **pogadanki na wywiadówkach** – 1 (3%)

Z ankiety przeprowadzonej wśród nauczycieli wynika, że praktycznie wszyscy badani diagnozują możliwości edukacyjne uczniów. W tym celu m.in.: analizują opinie i orzeczenia PPP, na bieżąco oceniają, obserwują, rozmawiają na ich temat z innymi nauczycielami, pedagogiem czy rodzicem. Wszyscy nauczyciele indywidualizują procesy edukacyjne poprzez

odpowiedni dobór ćwiczeń, zadań dostosowanych do możliwości uczniów. Badana grupa chcąc zmotywować swoich wychowanków do pracy stosuje metody aktywizujące, dają szansę poprawy, chwali, zachęca do pracy, dba również o miłą atmosferę na lekcjach. Większość nauczycieli prowadzi zajęcia dodatkowe dla uczniów z trudnościami w nauce jak i dla uczniów zdolnych. Przy tworzeniu programu tego typu zajęć uwzględniane są potrzeby i możliwości rozwojowe dzieci. Z ankiety wynika, że uczniowie chętnie korzystają z zajęć dodatkowych. W celu zapewnienia im pomocy zgodnie z ich potrzebami i sytuacją społeczną nauczyciele m. in.: współpracują ze sobą, z pedagogiem szkolnym czy rodzicami. Zdecydowana większość badanych podejmuje różnego rodzaju działania antydyskryminacyjne.

3. OPRACOWANIE ZBIORCZE WYNIKÓW ANKIETY PRZEPROWADZONEJ WŚRÓD RODZICÓW

W ankiecie uczestniczyło 159 rodziców. Analiza przeprowadzonych ankiet pozwoliła nam uzyskać informacje n/t wspomagania przez szkołę rozwoju uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.

ANKIETA DLA RODZICÓW

1. Czy nauczyciele rozmawiają i informują Pana / Panią o możliwościach i potrzebach Pani / Pana dziecka?

- a) przynajmniej kilka razy w roku – **118 (74%)**
- b) przynajmniej raz w roku – **18 (11%)**
- c) rzadziej niż raz w roku – **4 (2%)**
- d) nigdy – **8 (5%)**

2. Z jakiego rodzaju kontaktów z nauczycielami korzysta Pani / Pan najczęściej?

- a) spotkania grupowe z wychowawcą (tzw. wywiadówki) – **135 (85%)**
- b) konsultacje – **18 (11%)**
- c) spotkania indywidualne – **67 (42%)**
- d) rozmowy telefoniczne – **40 (25%)**
- e) smsy – **11 (7%)**
- f) portale społecznościowe – **2 (1%)**
- g) inne (jakie?) – **0 (0%)**

3. W jaki sposób nauczyciele indywidualizują procesy edukacyjne na zajęciach szkolnych? (można wybrać kilka odpowiedzi)

- a) zróżnicowane zadania, karty pracy – **88 (55%)**
- b) zróżnicowane zadania domowe – **56 (35%)**
- c) dostosowanie tempa pracy – **43 (27%)**
- d) stopniowanie trudności – **41 (26%)**
- e) prace dodatkowe o różnym stopniu trudności – **34 (21%)**
- f) dodatkowe zajęcia z uczniami mającymi trudności w uczeniu się – **71 (45%)**

- g) dodatkowe zadania dla chętnych – **89 (56%)**
- h) dodatkowe zadania dla ucznia zdolnego – **18 (56%)**
- i) praca z wykorzystaniem programów komputerowych – **23 (14%)**
- j) pomoc w odrabianiu lekcji – **11 (7%)**
- k) praca indywidualna lub grupowa z uczniem zdolnym – **14 (9%)**
- l) inne (jakie?) - **0 (0%)**

4. W jaki sposób nauczyciele motywują uczniów do pracy? (można wybrać kilka odpowiedzi)

- a) poprzez miłą atmosferę na lekcjach – **89 (56%)**
- b) prowadzą ciekawe zajęcia (np. metodą projektu) – **57 (36%)**
- c) organizują wycieczki turystyczno – krajoznawcze, edukacyjne, rozwijające wiedzę o kulturze i sztuce (koncerty, kino, teatr, muzeum) i inne – **108 (68%)**
- d) stosują metody aktywizujące (pobudzające aktywność uczniów) – **53 (33%)**
- e) przygotowują dodatkowe karty pracy dla uczniów chętnych – **48 (30%)**
- f) dostosowują karty pracy / sprawdziany do uczniów z dysfunkcjami – **13 (8%)**
- g) dają szansę poprawy oceny, np. ze sprawdzianu – **87 (58%)**
- h) stosują pochwały i zachęcają do pracy – **91 (57%)**
- i) stosują nagrody (np. naklejki / plusy / pieczątki, itd.) – **39 (24%)**
- j) korzystają z multimediów – **34 (21%)**
- k) organizują pomoc koleżeńską – **15 (9%)**
- l) przygotowują lub organizują konkursy / zawody zapewniając osiągnięcie sukcesu – **44 (28%)**
- m) inaczej (jak?) – **zachęcają do brania udziału w konkursach – 1 (0,6%); biorą udział w organizacjach charytatywnych – 1 (0,6%)**

5. Czy państwa dziecko korzysta w szkole z zajęć w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej? (9 osób – 6% nie udzieliło odpowiedzi)

- a) tak – **40 (25%)**
- b) nie – **110 (69%)**

6. Jeśli tak, to z jakich?

- a) zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze (ZDW) – **23 (14%)**
- b) zajęcia korekcyjno – kompensacyjne (ZKK) – **15 (9%)**
- c) zajęcia z logopedą – **8 (5%)**
- d) zajęcia rewalidacyjne – **2 (1%)**
- e) zajęcia z pedagogiem – **4 (2%)**
- f) gimnastyka korekcyjna – **4 (2%)**
- g) zajęcia indywidualne – **2 (1%)**
- h) inne (jakie?) – **ortografia – 1 (0,6%); zajęcia polonistyczne i matematyczne – 1 (0,6%)**

7. Z jakich jeszcze innych form pomocy w szkole korzysta Pani / Pana dziecko gdy napotka na trudności w nauce?

- a) pomoc koleżeńską – **54 (34%)**
- b) dodatkowa pomoc nauczyciela – **74 (46%)**
- c) praca w odpowiednio dobranych grupach – **12 (7%)**
- d) łatwiejsze wersje ćwiczeń do pracy na lekcjach – **9 (6%)**

8. Czy Pani / Pana dziecko korzysta w szkole z zajęć rozwijających uzdolnienia i zainteresowania ? (11 osób – 7% nie udzieliło odpowiedzi)

- a) tak – **80 (50%)**
- b) nie – **68 (43%)**

9. Jeśli tak, to z jakich?

- a) zajęcia sportowe SKS – **21 (13%)**
- b) zajęcia przygotowujące do konkursów przedmiotowych - **8 (5%)**
- c) szkolne koła przedmiotowe (polonistyczne, matematyczne, językowe, przyrodnicze, historyczne, informatyczne) – **24 (15%)**
- d) zajęcia artystyczne (plastyczne, muzyczne, recytatorskie, teatralne) – **31 (19%)**
- e) szkołka wędkarska – **10 (6%)**
- f) zespół wokalny – muzyczny – **1 (0,6%)**
- g) zespół taneczny – **15 (9%)**
- h) inne (jakie?) – **dodatkowe projekty „Frajda” – 2 (1%); taniec hip – hop – 1 (0,6%); sekcja pływacka – 1 (0,6%)**

10. Z jakich innych form pracy w szkole korzysta Pani / Pana dziecko w celu rozwijania swoich zainteresowań?

- a) wycieczki turystyczno – krajoznawcze – **89 (56%)**
- b) wycieczki edukacyjne – **71 (44,6%)**
- c) wycieczki rozwijające wiedzę o kulturze i sztuce (koncerty, kino, teatr, muzeum) **99 (62%)**
- d) warsztaty – **2 (15%)**
- e) udział w dodatkowych programach i projektach – **40 (25%)**
- f) dodatkowe karty pracy – **34 (21%)**
- g) zróżnicowane ćwiczenia na lekcjach – **32 (20%)**

11. Czy zajęcia pozalekcyjne w naszej szkole są dostosowane do potrzeb i zainteresowań Pani / Pana dziecka? (11 osób – 7% nie udzieliło odpowiedzi)

- a) tak – **55 (34%)**
- b) raczej tak – **60 (38%)**
- c) raczej nie – **8 (5%)**
- d) nie – **8 (5%)**
- e) nie wiem – **17 (11%)**

12. Czy ilość zajęć pozalekcyjnych jest wystarczająca? (21 osób – 13% nie udzieliło odpowiedzi)

- a) tak – **115 (72%)**
- b) nie – **23 (14%)**

13. Jeśli nie, to o jakie zajęcia należy wzbogacić ofertę szkoły?

- **kółko teatralne – 2 (1%)**
- **zajęcia językowe, przyrodnicze, matematyczne dla uczniów zdolnych – 1 (0,6%)**
- **zajęcia taneczne dla młodszych klas – 1 (0,6%)**
- **zajęcia sportowe, ruchowe – 3 (2%)**
- **zajęcia plastyczne – 1 (0,6%)**

- zajęcia śpiewu – 1 (0,6%)
- zajęcia komputerowe z ciekawymi programami multimedialnymi (projektowanie stron www, nagrywanie filmów) – 1 (0,6%)
- zajęcia z języka angielskiego – 1 (0,6%)
- SKS – 1 (0,6%)
- zajęcia artystyczne, historyczne, rowerowe (poznawanie okolicy) – 1 (0,6%)
- nauka sztuk walki – 1 (0,6%)
- zwiększenie liczby zajęć, praca w małych zespołach, indywidualizacja zajęć, praca na jednym poziomie wiekowym – 1 (0,6%)
- nie określono jakie zajęcia – 3 (2%)

14. Czy Państwa zdaniem szkoła wspiera ucznia w osiąganiu sukcesu szkolnego na miarę jego możliwości? (11 osób – 7% nie udzieliło odpowiedzi)

- a) tak – 55 (34%)
- b) raczej tak – 60 (38%)
- c) raczej nie – 8 (5%)
- d) nie – 8 (5%)
- e) nie wiem – 17 (11%)

15. Czy nauczyciele uczący Pani / Pana dziecko służą mu radą i wsparciem w sytuacjach trudnych? (10 osób – 6% nie udzieliło odpowiedzi)

- a) tak – 87 (55%)
- b) raczej tak – 47 (29%)
- c) raczej nie – 6 (4%)
- d) nie – 3 (2%)
- e) nie ma takiej potrzeby – 6 (4%)

16. Czy wychowawca wspiera Panią / Pana w sytuacjach trudnych dla Pani / Pana dziecka? (12 osób – 8% nie udzieliło odpowiedzi)

- a) tak – 95 (60%)
- b) raczej tak – 27 (17%)
- c) raczej nie – 5 (3%)
- d) nie – 5 (3%)
- e) nie ma takiej potrzeby – 15 (9%)

17. Jeśli tak, to w jaki sposób?

- pociesza, przytula, dba o dobre samopoczucie dziecka – 2 (1%)
- swoją postawą, zrozumieniem i wsparciem duchowym – 1 (0,6%)
- w każdej chwili telefon i rozmowa – 2 (1%)
- rozmowa i ustalenie jak pomóc – 4 (3%)
- rozmowy, pomoce dydaktyczne, dodatkowe karty pracy – 2 (1%)
- telefony do specjalistów, instytucji – 2 (1%)
- rozmowy, porady – 10 (6%)
- dobrym słowem i wyrozumiałością – 1 (0,6%)
- jest zawsze do dyspozycji – 1 (0,6%)
- pomaga w rozwiązywaniu problemów – 2 (1%)
- pomaga w nauce – 2 (1%)

- indywidualne spotkania pozalekcyjne – 1 (0,6%)
- wspiera rodzica i dziecko – 2 – (1%)
- wspólne ustalenie rozwiązywania problemu – 3 (2%)
- w każdy możliwy sposób, po wysłuchaniu problemu – 1 (0,6%)
- informuje rodzica o problemach dziecka – 2 (1%)
- obserwuje dziecko – 1 (0,6%)

18. Czy korzysta Pani / Pan z pomocy Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej ? (12 osób – 8% nie udzieliło odpowiedzi)

- a) tak – 22 (14%)
- b) nie – 125 (79%)

**19. Czy w szkole dostrzega Pani / Pan przypadki dyskryminacji wśród uczniów?
np. ze względu na:**

- wygląd zewnętrzny / ubiór,
- słabsze / większe uzdolnienia / zdolności,
- niepełnosprawność / zaburzenia rozwojowe,
- wyznanie religijne,
- cechy osobowościowe

- a) tak – 34 (21%)
 - b) raczej tak – 20 (12%)
 - c) raczej nie – 58 (36%)
 - d) nie – 36 (23%)
- (11 osób – 7% nie udzieliło odpowiedzi)

20. Jeśli tak, to czy podejmuje się jakieś zorganizowane działania (zajęcia, projekty, itd.), mające na celu zmianę tej sytuacji?

- a) tak – 26 (16%)
- a) raczej tak – 19 (12%)
- b) raczej nie – 11 (7%)
- c) nie – 6 (4%)
- d) nie wiem – 39 (24%)

21. W jakich działaniach antydyskryminacyjnych w szkole uczestniczyło Pani / Pana dziecko?

- a) spotkania z policją – 67 (42%)
- b) pogadanki na lekcjach dotyczące dyskryminacji – 58 (36%)
- c) lekcje wychowawcze poświęcone dyskryminacji – 53 (33%)
- d) przedstawienia profilaktyczne (np. „Bądź kumplem, nie dokuczaj”) - 38 (24%)
- e) projekty – 7 (4%)
- f) zajęcia z pedagogiem szkolnym dotyczące dyskryminacji - 33 (21%)
- g) zajęcia integracyjne – 30 (19%)
- h) indywidualne rozmowy z wychowawcą / pedagogiem lub dyrekcją – 29 (18%)
- i) innych (jakich?) - nie wiem – 1 (0,6%)

22. Czy Pani / Pana dziecko było dyskryminowane w szkole? (przykłady jak w pkt. 19) (13 osób – 8% nie udzieliło odpowiedzi)

- a) tak – 22 (14%)
- b) nie – 124 (78%)

23. Jeśli tak, to czy szkoła przeciwdziałała tej dyskryminacji? (11 osób nie udzieliło odpowiedzi)

- a) tak – **26 (17%)**
- b) raczej tak – **21 (14%)**
- c) raczej nie – **5 (3%)**
- d) nie – **4 (3%)**

W jaki sposób?

- a) wychowawca przeprowadził rozmowę z uczniami (poszkodowanym i sprawcą dyskryminacji) – **40 (25%)**
- b) przeprowadzono rozmowę z pedagogiem – **11 (7%)**
- c) przeprowadzono rozmowę z dyrekcją – **4 (2%)**
- d) przeprowadzono rozmowę z rodzicami uczniów – **17 (10%)**
- e) przeprowadzono pogadankę w klasie na temat dyskryminacji – **14 (9%)**

Z ankiety przeprowadzonej wśród rodziców wynika, że nauczyciele przynajmniej kilka razy w roku informują o możliwościach i potrzebach ich dziecka. Najczęstszą formą kontaktów z nauczycielem jest spotkanie grupowe (tzw. wywiadówka). Według badanych nauczyciele indywidualizują procesy edukacyjne na zajęciach szkolnych m. in. poprzez zróżnicowane zadania, karty pracy, dodatkowe zadania dla chętnych czy zdolnych dzieci. Większość dzieci badanych rodziców nie korzysta ze szkolnych zajęć w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej. Połowa uczniów uczęszcza na zajęcia rozwijające uzdolnienia i zainteresowania. Wg badanych zajęcia pozalekcyjne w naszej szkole dostosowane są do potrzeb i zainteresowań dzieci, a ilość ich jest wystarczająca. Rodzice uważają, że szkoła wspiera ucznia w osiąganiu sukcesu szkolnego na miarę jego możliwości, a nauczyciele służą mu wsparciem i radą w sytuacjach trudnych. Większość badanych nie korzysta z pomocy Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej. Zdecydowana większość rodziców stwierdziła, że jego dziecko nie było dyskryminowane w szkole i raczej nie dostrzega przypadków dyskryminacji wśród uczniów.

4. OPRACOWANIE WYNIKÓW ANKIETY PRZEPROWADZONEJ Z PEDAGOGIEM SZKOLNYM

1. W jaki sposób w szkole rozpoznaje się potrzeby rozwojowe uczniów?

Potrzeby rozwojowe uczniów są rozpoznawane poprzez obserwacje zachowań uczniów w różnych sytuacjach, analizę orzeczeń i opinii Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, analizę osiągnięć i umiejętności uczniów (np. analiza sprawdzianów na zakończenie I i II etapu edukacyjnego), testy diagnozujące, rozmowy z rodzicami, rozmowy z uczniami.

2. Jakie działania podejmowane są przez szkołę w ramach wspierania uczniów z trudnościami w nauce i uczniów zdolnych?

Dla uczniów zgodnie z ich potrzebami organizowane są zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, dydaktyczno-wyrównawcze, logopedyczne, rewalidacyjne, oraz rozwijające zainteresowania i zdolności tj. koła zainteresowań, przygotowanie do konkursów.

3. Czy organizowane zajęcia dodatkowe służące rozwojowi uczniów są odpowiednie do rozpoznanych potrzeb każdego ucznia?

W zasadzie tak; brakuje zajęć o charakterze socjoterapeutycznym (coraz więcej uczniów ma problem z emocjami i nieadekwatnymi zachowaniami)

4. W jaki sposób szkoła współpracuje z Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną?

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pionkach diagnozuje potrzeby rozwojowe uczniów, wydaje opinie i orzeczenia, udziela konsultacji i porad dotyczących realizacji zaleceń zawartych w wydawanych dokumentach, prowadzi zajęcia indywidualne z uczniami, organizuje szkolenia dla nauczycieli i rodziców.

5. Z jakimi innymi instytucjami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom zgodnie z ich potrzebami i sytuacją społeczną współpracuje szkoła? Jakie działania prowadzone są w ramach tej współpracy i czy są one adekwatne do potrzeb i sytuacji społecznej uczniów?

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - finansowanie obiadów dla potrzebujących, pomoc w diagnozowaniu sytuacji rodzinnej.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – pomoc w diagnozowaniu sytuacji rodzinnej i materialnej
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – finansowanie kampanii profilaktycznych.

- Policja – promowanie bezpiecznych zachowań.
- Parafia – organizowanie paczek mikołajowych dla potrzebujących uczniów.
- Miejski Ośrodek Kultury (MOK), Centrum Aktywności Lokalnej (CAL)- organizowanie wystaw, warsztatów, konkursów
- inne szkoły – organizowanie pokazów, konkursów

6. Jakie działania antydyskryminacyjne prowadzone są w szkole?

Uczenie empatii i tolerancji poprzez rozmowy indywidualne z uczniami, pogadanki na lekcjach wychowawczych, zajęcia integracyjne z pedagogiem, spotkania z policją, realizację szkolnych projektów dotyczących kultury zachowania, profilaktyki agresji i przemocy, bezpieczeństwa w różnych sytuacjach.

5. WYWIAD Z ZASTĘPCĄ DYREKTORA

1. W jaki sposób w szkole rozpoznaje się potrzeby rozwojowe uczniów?

Potrzeby rozwojowe uczniów rozpoznawane są poprzez:

- analizę orzeczeń i opinii Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej
- analizę osiągnięć umiejętności uczniów, np. analizę badania osiągnięć edukacyjnych w roku szkolnym, np. testy, sprawdziany szkolne
- testy diagnozujące
- rozmowy z rodzicami
- rozmowy z uczniami
- obserwacje zachowań uczniów, ich pracy i postępów w nauce
- ankiety dla uczniów i rodziców

2. Jakie warunki zostały stworzone w szkole, aby wspomagać rozwój ucznia i motywować go do pracy z uwzględnieniem jego indywidualnej sytuacji?

- uwzględnienie w planie zajęć czasu na zajęcia z pomocy psychologiczno – pedagogicznej dla uczniów każdej klasy oraz zajęć rozwijających zainteresowania i zdolności
- wyznaczenie sal / pomieszczeń na w/w zajęcia, wyodrębnienie gabinetu logopedy i pedagoga
- pomoc i wspomaganie nauczycieli udzielających pomocy psychologiczno – pedagogicznej
- przedstawienie oferty szkoleń i warsztatów dotyczących wspomagania uczniów, organizowanie szkoleń rady pedagogicznej

3. Jakimi priorytetami kieruje się szkoła tworząc ofertę zajęć dodatkowych?

- zaleceniami PPP
- potrzebami uczniów wynikającymi z obserwacji i analizy zachowania i postępów uczniów
- potrzebami zgłaszanymi przez rodziców i uczniów

4. Jakie działania są podejmowane w szkole w ramach wspierania uczniów z trudnościami w nauce i uczniów zdolnych?

Organizowane są zajęcia odpowiadające potrzebom uczniów:

- dydaktyczno – wyrównawcze
- korekcyjno – kompensacyjne, gimnastyki korekcyjnej
- rewalidacyjne
- rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów

5. W jaki sposób szkoła współpracuje z Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną?

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna diagnozuje potrzeby rozwojowe uczniów, wydaje opinie i orzeczenia – szkoła proponuje rodzicom uczniów zgłoszenie się do poradni. Szkoła konsultuje się z poradnią w sprawach uczniów, dokonuje wspólnej analizy postępów dziecka, ustala wspólne działania. Szkoła bezwzględnie realizuje zalecenia z opinii i orzeczeń.

6. Z jakimi innymi instytucjami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom zgodnie z ich potrzebami i sytuacją społeczną współpracuje szkoła? Jakie działania są prowadzone w ramach tej współpracy i czy są one adekwatne do potrzeb i sytuacji społecznej uczniów?

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS) - finansowanie obiadów dla potrzebujących, pomoc w diagnozowaniu sytuacji rodzinnej.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) - pomoc w diagnozowaniu sytuacji rodzinnej i materialnej
- Policja - promowanie bezpiecznych zachowań.
- Miejski Ośrodek Kultury (MOK), Centrum Aktywności Lokalnej (CAL),
- Miejska Komisja Rozwijania Problemów Alkoholowych - finansowanie kampanii profilaktycznych.
- inne szkoły – konkursy, pokazy.

7. Jakie działania antydyskryminacyjne prowadzone są w szkole?

- pogadanki na lekcjach wychowawczych na temat tolerancji, empatii, dyskryminacji
- zajęcia integracyjne m.in. z pedagogiem
- szkolne projekty n/t profilaktyki agresji, przemocy, bezpieczeństwa
- rozmowy indywidualne z uczniami
- rozmowy dyscyplinujące w przypadku niewłaściwych zachowań
- rozmowy z rodzicami

VIII PODSUMOWANIE I WNIOSKI PO PRZEPROWADZONEJ EWALUACJI WEWNĘTRZNEJ

Celem ewaluacji było zebranie informacji i udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania:

1. W jaki sposób nauczyciele rozpoznają potrzeby rozwojowe uczniów?

Zdaniem 80% uczniów nauczyciele rozmawiają z nimi o ich potrzebach i możliwościach. Przeciwnego zdania jest 20% uczniów. 74% rodziców potwierdza, że otrzymują informacje o możliwościach i potrzebach ich dzieci przynajmniej kilka razy w roku. W 85% na spotkaniach grupowych (tzw. wywiadówkach), w 42% na rozmowach indywidualnych. Częstymi formami kontaktu są także rozmowy telefoniczne, smsy, konsultacje. Natomiast 5% rodziców stwierdziło, że nauczyciele nie rozmawiają z nimi o możliwościach i potrzebach ich dzieci. Zdecydowana większość – 97% - nauczycieli potwierdza, że diagnozuje możliwości edukacyjne swoich uczniów. Aby rozpoznawać potrzeby rozwojowe uczniów nauczyciele w 91% uważnie ich obserwują, w 85% rozmawiają z innymi nauczycielami, pedagogiem i rodzicami. 76% nauczycieli na bieżąco zapoznaje się i analizuje opinie i orzeczenia PPP. W szkole systematycznie prowadzona jest analiza osiągnięć przez 56 % nauczycieli, a testy diagnozujące przeprowadza 53% z nich. Dla 82 % nauczycieli bardzo ważne jest ocenianie bieżące (sprawdziany, testy).

W ankiecie dla nauczycieli potwierdza się opinia rodziców i uczniów. Przywiązują oni wielką wagę do rozmów z rodzicami – w 85% oraz do rozmów indywidualnych z uczniami – w 73%. Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej dokonują oceny gotowości szkolnej i przeprowadzają diagnozę wstępną klas I. W szkole odbywają się spotkania zespołów przedmiotowych. 32% nauczycieli prowadzi karty informacyjne o dziecku, a 38% z nich analizuje wyniki konkursów. Pedagog w pełni potwierdza zdanie nauczycieli, że potrzeby rozwojowe uczniów w naszej szkole są rozpoznawane poprzez obserwacje zachowań uczniów w różnych sytuacjach, analizę orzeczeń i opinii Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, analizę osiągnięć i umiejętności uczniów, testy diagnozujące, rozmowy z rodzicami i uczniami.

Zastępca dyrektora w wywiadzie potwierdza zdanie pedagoga dodając w swojej wypowiedzi ankiety dla uczniów i rodziców, dzięki którym rozpoznawane są potrzeby rozwojowe uczniów.

2. W jaki sposób nauczyciele indywidualizują procesy edukacyjne i motywują uczniów do pracy?

W opinii ankietowanych uczniów 70% z nich twierdzi, że jest traktowana indywidualnie przez swoich nauczycieli. Dostają zróżnicowane zadania, karty pracy oraz prace domowe. 33% z nich otrzymuje pomoc w odrabianiu lekcji, a 19% dostaje dodatkowe zadania dla uczniów zdolnych. Grupa 38% uczniów uczestniczy w dodatkowych zajęciach służących im pomocą. Uczniowie potwierdzają, że nauczyciele zachęcają ich do nauki i pracy na lekcji poprzez miłą atmosferę (62%), dają szansę poprawy oceny (79%), organizują wycieczki (70%), stosują pochwały i zachęcają do pracy (72%). Odmienne zdanie ma 30% uczniów, którzy uważają, że nie są traktowani w szkole indywidualnie. Natomiast 56% rodziców twierdzi, że ich dzieci są traktowane w sposób indywidualny poprzez przygotowywanie dla nich przez nauczycieli dodatkowych zadań dla chętnych i dla uczniów zdolnych oraz zróżnicowanych zadań i kart pracy. Tylko 7% rodziców potwierdziło, że ich dziecko otrzymuje pomoc w odrabianiu lekcji. Opinia rodziców pokrywa się z opinią uczniów co do motywowania ich dzieci do nauki i pracy na lekcji przez nauczycieli. 57% rodziców twierdzi, że nauczyciele stosują pochwały i zachęcają do pracy, dają szansę poprawy oceny. Zwracają natomiast uwagę, że rzadko dostosowują karty pracy, sprawdziany do uczniów z dysfunkcjami. Tylko 9% rodziców potwierdziło organizowanie pomocy koleżeńskiej. 100 % nauczycieli jest zdania, że stosuje odpowiedni dobór ćwiczeń, zadań dostosowanych do możliwości uczniów, a 82% dobiera właściwe metody i środki dydaktyczne, 85% dostosowuje tempo pracy. Nauczyciele motywują uczniów do pracy poprzez miłą atmosferę na lekcjach (88%), pochwały (97%), przygotowują dodatkowe karty pracy (65%), stosują metody aktywizujące (94%). 68% z nich twierdzi, że dostosowuje karty pracy, sprawdziany dla uczniów z dysfunkcjami. Odmiennego zdania są rodzice – 8% i uczniowie – 33%. Ważną rolę w motywowaniu uczniów do pracy dla wszystkich ankietowanych odgrywają organizowane wycieczki turystyczno – krajoznawcze, edukacyjne, rozwijające wiedzę o kulturze i sztuce (koncerty, kino, teatr, muzeum) i inne.

Zdaniem zastępcy dyrektora szkoła stwarza odpowiednie warunki aby wspomagać rozwój ucznia i motywować go do pracy z uwzględnieniem jego indywidualnej sytuacji poprzez:

- uwzględnienie w planie zajęć czasu na zajęcia z pomocy psychologiczno – pedagogicznej dla uczniów każdej klasy oraz zajęć rozwijających zainteresowania i zdolności
- wyznaczenie sal / pomieszczeń na w/w zajęcia, wyodrębnienie gabinetu logopedy i pedagoga
- pomoc i wspomaganie nauczycieli udzielających pomocy psychologiczno – pedagogicznej
- przedstawienie oferty szkoleń i warsztatów dotyczących wspomagania uczniów, organizowanie szkoleń rady pedagogicznej.

3. Czy organizowane zajęcia służące rozwojowi uczniów są odpowiednie do rozpoznanych potrzeb każdego ucznia?

Większość ankietowanych uczniów (75%) twierdzi, że ilość zajęć pozalekcyjnych, które wspierają rozwój ucznia jest wystarczająca. Natomiast 22% ankietowanych stwierdziła, iż ilość zajęć jest niewystarczająca. 3% badanych uczniów nie udzieliło żadnej odpowiedzi. Uczniowie podali pojedyncze przykłady zajęć, o jakie należy wzbogacić ofertę naszej szkoły, np.: piłka nożna, szkołka wędkarska dla klas III, pieczenie, karate, SKS hokej/ siatkówka/ piłka ręczna/ koszykówka, gimnastyka artystyczna, balet, zajęcia taneczne, koło szachowe, zajęcia fotograficzne, język francuski.

Podobnie przedstawiają się odpowiedzi rodziców. 72% badanych potwierdza, że ilość zajęć pozalekcyjnych prowadzonych w szkole jest wystarczająca. Przeciwnego zdania jest 14% ankietowanych rodziców, natomiast aż 14% nie udzieliło żadnej odpowiedzi.

Badani rodzice zapytani o zajęcia, których nie ma w ofercie szkoły, a o które należy wzbogacić ofertę szkoły, wymienili pojedynczo: kółko teatralne, zajęcia językowe, przyrodnicze, matematyczne dla uczniów zdolnych, zajęcia taneczne dla młodszych klas, zajęcia sportowe, ruchowe, plastyczne, śpiew, zajęcia komputerowe z ciekawymi programami multimedialnymi, zajęcia z języka angielskiego, SKS, zajęcia artystyczne, historyczne, rowerowe (poznawanie okolicy), nauka sztuk walki. Ponadto w ocenie 34% rodziców oferta zajęć pozalekcyjnych prowadzonych w szkole jest dostosowana do potrzeb i zainteresowań uczniów. 38% badanych rodziców udzieliło odpowiedzi „Raczej tak”, a 5% ankietowanych rodziców udzieliło odpowiedzi „Raczej nie” i „Nie”. „Nie wiem” odpowiedziało 11% badanych. 7% badanych rodziców nie udzieliło żadnej odpowiedzi.

Według 79% ankietowanych nauczycieli uczniowie chętnie korzystają z zaproponowanych im zajęć dodatkowych. Odpowiedź „Raczej tak” wybrało 18% nauczycieli, „Raczej nie” wybrało 0%, a odpowiedź „Nie” udzieliło zaledwie 3% ankietowanych nauczycieli. Ponadto aż 56% nauczycieli tworząc program zajęć dodatkowych dla uczniów zdolnych uwzględnia potrzeby i możliwości rozwojowe uczniów, a 3% badanych odpowiedziało „Raczej tak”. Nikt z ankietowanych nauczycieli nie udzielił odpowiedzi „Raczej nie” oraz „Nie”. Należy zaznaczyć, iż 41% nie udzieliło żadnej odpowiedzi ponieważ nie prowadzą dodatkowych zajęć dla uczniów zdolnych. Natomiast podczas tworzenia programu zajęć dodatkowych dla uczniów z trudnościami w nauce z uwzględnieniem potrzeb, możliwości rozwojowych uczniów oraz zaleceniach zawartych w opiniach i orzeczeniach z Poradni Psychologiczno -Pedagogicznej aż 76% ankietowanych nauczycieli uwzględnia potrzeby uczniów. 6% badanych udzieliło odpowiedzi „Raczej tak”, a odpowiedzi „Raczej nie”, „Nie” nikt nie zaznaczył. 18 % ankietowanych nauczycieli nic nie zaznaczyło, ponieważ nie prowadzą dodatkowych zajęć dla uczniów z trudnościami w nauce.

W przeprowadzonej ankiecie pedagog szkolny stwierdziła, że organizowane zajęcia dodatkowe w zasadzie służą rozwojowi uczniów oraz są odpowiednio dobrane do rozpoznanych potrzeb każdego ucznia. Zaznaczyła, że brakuje zajęć o charakterze socjoterapeutycznym, ponieważ coraz więcej uczniów ma problem z emocjami i nieadekwatnymi zrachowaniami.

W wywiadzie zastępca dyrektora stwierdziła, że organizowane w szkole zajęcia służące rozwojowi uczniów są odpowiednie do rozpoznanych potrzeb każdego ucznia ponieważ przy tworzeniu oferty zajęć dodatkowych brane są pod uwagę następujące czynniki:

- zalecenia PPP
- potrzeby uczniów wynikającymi z obserwacji i analizy zachowania i postępów uczniów
- potrzeby zgłaszane przez rodziców i uczniów

4. Jakie formy pomocy organizuje szkoła dla uczniów z trudnościami w nauce i uczniów zdolnych?

Zdecydowana większość nauczycieli prowadzi zajęcia dodatkowe dla uczniów z trudnościami w nauce, 25% rodziców zaznaczyło, że jego dziecko chodzi na tego typu zajęcia. W szkole uczniowie mają możliwość korzystania z zajęć wyrównawczych oraz specjalistycznych takich jak zajęcia korekcyjno – kompensacyjne, logopedycznych czy rewalidacyjnych. Wśród wymienianych dodatkowych form pomocy najczęściej wszyscy badani zaznaczali pomoc nauczyciela i pomoc koleżeńską. Co ciekawe zarówno nauczyciele jak i uczniowie często zaznaczali: pracę na lekcjach w odpowiednio dobranych grupach (65% N, 43% U) oraz łatwiejsze wersje ćwiczeń do pracy na lekcjach (79%N, 22%U). Natomiast tylko 7% rodziców zaznaczyło pracę w odpowiednio dobranych grupach i 6% łatwiejszą wersję ćwiczeń.

Większość nauczycieli stwarza warunki do rozwoju uzdolnień i zainteresowań uczniów. Organizują oni m. in. w szkole koła przedmiotowe, zajęcia sportowe czy zajęcia artystyczne. Połowa uczniów korzysta z tego typu zajęć. Wśród innych form pracy w szkole w celu rozwijania zainteresowań dzieci, badani nauczyciele i rodzice wskazali: wycieczki: turystyczno – krajoznawcze, edukacyjne i rozwijające wiedzę o kulturze i sztuce oraz udział w dodatkowych programach i projektach.

5. Czy w opinii rodziców i uczniów uczniowie otrzymują wsparcie odpowiadające ich potrzebom?

88% ankietowanych uczniów uważa, że nauczyciele pomagają im w pokonywaniu trudności w nauce. Natomiast tylko 10% twierdzi, że nie i raczej nie. Prawdopodobnie dotyczy to uczniów nie mających problemów z nauką. Jeżeli chodzi o wsparcie w rozwijaniu uzdolnień i zainteresowań to 78% uczniów twierdzi, że nauczyciele pomagają w rozwijaniu uzdolnień i zainteresowań. Natomiast 21% twierdzi, że nie i raczej nie. Wynika to prawdopodobnie z faktu, że wielu uczniów woli spędzać czas wolny poza szkołą w grupie rówieśniczej lub uczestniczyć w zajęciach na terenie miasta.

72% rodziców uważa, że szkoła wspiera ucznia w osiągnięciu sukcesu szkolnego na miarę jego możliwości. Tylko 10% twierdzi, że nie wspiera. Natomiast 11% rodziców nie wie.

Przy analizie pytania dotyczącego rady i wsparcia ze strony wychowawcy i innych nauczycieli w sytuacjach trudnych np. w konfliktach z rówieśnikami, w przypadku otrzymania

złej oceny lub w problemach rodzinnych uczniowie twierdzą, że w 67% korzystają z takiego wsparcia, a 10% twierdzi, że nie korzysta. Natomiast 22% uważa, że nie ma takiej potrzeby. Świadczy to o sytuacji, że dziecko w sytuacjach trudnych w dużej mierze szuka wsparcia poza nauczycielami i wychowawcami, co może świadczyć, że w takich sytuacjach wsparciem staje się rodzina lub też dziecko próbuje radzić sobie z trudnymi sytuacjami samo bojąc się konsekwencji.

84% ankietowanych rodziców jest zdania, że nauczyciele uczący służą radą i wsparciem w sytuacjach trudnych. 6% twierdzi, że nie i tylko 4% uważa, że nie ma takiej potrzeby. Jeśli chodzi o wsparcie ze strony wychowawcy, to 77% ankietowanych rodziców twierdzi, że wspierają oni uczniów w sytuacjach trudnych, 6% uważa, że nie a 9% twierdzi, że nie ma takiej potrzeby. Rodzice podawali następujące przykłady wsparcia ze strony wychowawcy: rozmowy, porady, dobre słowo i wyrozumiałość, wspólne ustalenie rozwiązania problemu i ustalenie form pomocy, indywidualne spotkania pozalekcyjne, pocieszanie, przytulanie, dbanie o dobre samopoczucie dziecka, w każdej chwili telefon i rozmowa, pomoc w nauce, pomoce dydaktyczne, dodatkowe karty pracy.

6. W jaki sposób szkoła współpracuje z PPP i innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom, zgodnie z ich potrzebami i sytuacją społeczną?

Z ankiety z pedagogiem szkolnym i z wywiadu z zastępcą dyrektora wynika, że Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pionkach diagnozuje potrzeby rozwojowe uczniów, wydaje opinie i orzeczenia, udziela konsultacji i porad dotyczących realizacji zaleceń zawartych w wydawanych dokumentach, prowadzi zajęcia indywidualne z uczniami, organizuje szkolenia dla nauczycieli i rodziców. Szkoła konsultuje się z poradnią w sprawach uczniów, proponuje rodzicom uczniów zgłoszenie się do poradni, dokonuje wspólnej analizy postępów dziecka, ustala wspólne działania. Szkoła bezwzględnie realizuje zalecenia z opinii i orzeczeń.

32% ankietowanych nauczycieli i 22% rodziców korzysta z pomocy PPP, natomiast 79% rodziców nie korzysta. 7% rodziców nie zaznaczyło żadnej odpowiedzi.

Szkoła współpracuje również z innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom, zgodnie z ich potrzebami i sytuacją społeczną. Zastępca dyrektora i pedagog szkolny wskazali następujące instytucje, z którymi współpracuje szkoła w celu wspomagania rozwoju i zaspakajania potrzeb uczniów:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS) - finansowanie obiadów dla potrzebujących, pomoc w diagnozowaniu sytuacji rodzinnej.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – pomoc w diagnozowaniu sytuacji rodzinnej i materialnej
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – finansowanie kampanii profilaktycznych.
- Policja – promowanie bezpiecznych zachowań.

- Parafia – organizowanie paczek mikołajowych dla potrzebujących uczniów.
- Miejski Ośrodek Kultury (MOK), Centrum Aktywności Lokalnej (CAL)- organizowanie wystaw, warsztatów, konkursów
- inne szkoły – organizowanie pokazów, konkursów

Nauczyciele współpracują również z pedagogiem szkolnym, innymi nauczycielami i wychowawcami, rodzicami, logopedą, pielęgniarką szkolną i doradcą metodycznym.

7. Jakie działania antydyskryminacyjne realizowane są w szkole?

Prawie wszyscy nauczyciele (94%) realizują w szkole działania antydyskryminacyjne. Najczęściej są to indywidualne rozmowy z uczniami (82%) oraz pogadanki na lekcjach dotyczące dyskryminacji (79%). Organizują także zajęcia integracyjne (47%), przedstawienia profilaktyczne (47%), spotkania z policją (44%) i lekcje wychowawcze poświęcone dyskryminacji (32%). Włączają się w realizację szkolnych projektów (23%).

Działania nauczycieli, wychowawców wspiera pedagog szkolny. Dostrzega pracę wychowawców i pomaga w realizowaniu różnorodnych działań, organizuje różnorodne działania. Zdaniem pedagoga i zastępcy dyrektora uczenie empatii i tolerancji w naszej szkole odbywa się poprzez rozmowy indywidualne z uczniami, pogadanki na lekcjach wychowawczych, zajęcia integracyjne z pedagogiem, spotkania z policją, rozmowy dyscyplinujące w przypadku niewłaściwych zachowań, rozmowy z rodzicami, realizację szkolnych projektów dotyczących kultury zachowania, profilaktyki agresji i przemocy, bezpieczeństwa w różnych sytuacjach,

Z ankiety przeprowadzonej wśród uczniów wynika, że uczniowie mają dużą wiedzę na temat przeprowadzonych w szkole działań antydyskryminacyjnych oraz świadomie w nich uczestniczą. Najwięcej uczniów (82%) wskazuje na spotkania z policją jako na działania antydyskryminacyjne. Duża liczba uczniów (64%) zauważa pogadanki na lekcjach dotyczące dyskryminacji, lekcje wychowawcze poświęcone dyskryminacji (41%), indywidualne rozmowy z wychowawcą, pedagogiem lub dyrekcją (37%), aż 86% uczniów doskonale pamięta i wskazuje na przedstawienie profilaktyczne pt. „Bądź kumplem, nie dokuczaj” jako działanie antydyskryminacyjne.

64% badanych uczniów stwierdziła, że w naszej szkole uczniowie nie są dyskryminowani i 76% uczniów nie czuło się dyskryminowanych. Jednakże 23% dzieci czuło się dyskryminowane, ale szkoła przeciwdziałała tej dyskryminacji poprzez pogadanki na w/w temat oraz rozmowy obu stron z wychowawcą.

Większość rodziców (59%) nie dostrzega przypadków dyskryminacji wśród uczniów, 8% w ogóle nie wypowiedziało się na w/w temat. Zdecydowana większość, bo 78% rodziców stwierdziła, że jego dziecko nie było dyskryminowane w szkole i podobnie 8% nie wypowiedziało się na ten temat.

Rodzice raczej dostrzegają zorganizowane działania szkoły zapobiegające dyskryminacji wśród uczniów. Dostrzegają organizowane spotkania z policją (42%), pogadanki na lekcjach (36%), lekcje wychowawcze poświęcone dyskryminacji (33%) oraz przedstawienia, zajęcia z pedagogiem szkolnym, zajęcia integracyjne i indywidualne rozmowy. Jednak 24% badanych rodziców nic nie wie o podejmowanych w szkole profilaktycznych

działaniach antydyskryminacyjnych, zaś 3% twierdzi, że szkoła nie przeciwdziała zaistniałej dyskryminacji i 3% raczej nie. Rodzice, którzy widzą sposoby przeciwdziałania przez szkołę zaistniałej dyskryminacji wskazują przede wszystkim na rozmowy wychowawcy z uczniami (poszkodowanym i sprawcą), rozmowy z pedagogiem oraz rodzicami uczniów.

WNIOSKI

Uzyskane w przeprowadzonej ewaluacji wyniki, pozwalają na sformułowanie następujących wniosków:

1. Nauczyciele w różnorodny sposób rozpoznają potrzeby rozwojowe swoich uczniów i wykorzystują wyniki w swojej pracy dydaktycznej i wychowawczej.
2. Różnorodne działania nauczycieli indywidualizujące proces edukacyjny mają charakter powszechny i są adekwatne do potrzeb oraz możliwości uczniów.
3. Nauczyciele w sposób różnorodny motywują uczniów do wszechstronnego rozwoju.
4. Większość uczniów i rodziców jest zadowolona z ilości zajęć zaproponowanych przez szkołę. Z analizy odpowiedzi badanych wynika, że uczniowie oraz rodzice nie są świadomi wszystkich zajęć prowadzonych w szkole. Powodem tego są nieobecności rodziców na zebraniach, pierwszych poniedziałkach miesiąca oraz fakt, że dzieci nie przekazują rodzicom informacji o zajęciach pozalekcyjnych w szkole.
5. W szkole są stwarzane warunki prowadzące do wszechstronnego rozwoju uczniów. Nauczyciele dostosowują wymagania edukacyjne zgodnie z zaleceniami zawartymi w opiniach i orzeczeniach PPP oraz chętnie wprowadzają nowe zajęcia, proponowane przez uczniów i rodziców, które rozwijają ich zdolności oraz zainteresowania.
6. W szkole brakuje zajęć o charakterze socjoterapeutycznym.
7. Szkoła podejmuje adekwatne działania służące przezwyciężaniu trudności w nauce.
8. Oferta zajęć rozwijających uzdolnienia i kółek zainteresowań jest bogata.
9. Uczniowie i rodzice mogą liczyć w szkole na wsparcie nauczycieli.
10. Współpraca szkoły z PPP i innymi instytucjami wspierającymi rozwój uczniów jest efektywna i adekwatna do ich potrzeb i sytuacji społecznej.
11. W opinii nauczycieli, pedagoga szkolnego, zastępcy dyrektora, rodziców w szkole realizowane są różnorodne działania antydyskryminacyjne.

12. Uczniowie wiedzą, jakie działania antydyskryminacyjne prowadzi szkoła oraz w sposób świadomy w nich uczestniczą.

13. Szkoła podejmuje szereg działań mających na celu propagowanie tolerancyjnych zachowań i równego traktowania wszystkich uczniów bez względu na status materialny, uzdolnienia, stwierdzone dysfunkcje, wyznanie religijne, cechy osobowościowe.

REKOMENDACJE

1. Należy informować rodziców i dzieci o tym, że uczniowie z dysfunkcjami otrzymują dostosowane karty pracy i sprawdziany do swoich możliwości.
2. W dalszym ciągu indywidualizować pracę z uczniami stosownie do ich możliwości i potrzeb wzbogacając ją o nowe narzędzia, metody i formy.
3. Należy ciągle wzmacniać motywację uczniów do odnoszenia sukcesów edukacyjnych na miarę swoich możliwości.
4. Należy poprawić przepływ informacji w szkole, w widocznym miejscu powiesić informację o zajęciach pozalekcyjnych oraz przeanalizować możliwość wprowadzenia zajęć, które zaproponowali uczniowie.
5. Należy doskonalić umiejętności, wzbogacać wiedzę, która umożliwi nauczycielom prowadzenie odpowiednich zajęć np. rewalidacyjnych. oraz stworzyć idealne warunki do pracy z uczniami prowadzące do ich wszechstronnego rozwoju.
6. Monitorować ofertę zajęć pozalekcyjnych, dostosowując ją do zainteresowań i potrzeb uczniów.
7. Należy w miarę możliwości zorganizować zajęcia o charakterze socjoterapeutycznym, ponieważ coraz więcej uczniów ma problem z emocjami i nieadekwatnymi zachowaniami.
8. Należy informować rodziców o innych formach pomocy w szkole (innych niż zajęcia pozalekcyjne), jak np. łatwiejsze wersje ćwiczeń i dobieranie w odpowiednie grupy.
9. Nadal należy w szkole podejmować działania w celu zapobiegania dyskryminacji wśród uczniów, bo są tacy, którzy czują się dyskryminowani.
10. Kontynuować działania związane z propagowaniem zachowań tolerancyjnych.
11. Nauczyciele powinni rzetelnie informować rodziców o podejmowanych przez szkołę profilaktycznych działaniach antydyskryminacyjnych, gdyż 24% ankietowanych nic na ten temat nie wie.